

ΘΕΑΤΡΟ // Κριτική

Ποιητική απόσταξη του υποσυνειδητού

«Ο Λευκός Γάμος» του Ταντέους Ρουζέβιτς από την «Πειραματική Σκηνή της Τέχνης» στο θέατρο «Αμαλία»

Σκηνή από τον «Λευκό Γάμο» του Ρουζέβιτς σε σκηνοθετική άποψη της «Πειραματικής Σκηνής» της «Τέχνης»

Επιτέλους μια παράσταση με κότσια μέσα στην λακωνική μετριότητα της θεατρικής Θεσσαλονίκης. Σε εποχή επικίνδυνη για το δημόσιο θέαμα, αφού οι γιορτές των Χριστουγέννων ελκύουν εμπορικούς θιάσους της Αθήνας και η καλή θεατρική παραγωγή της πόλης μας φέτος παραείναι φτωχή. Ο «Λευκός Γάμος» του Ταντέους Ρουζέβιτς αναταράσσει τα τελματωμένα νερά, ενώ παράλληλα γοητεύει, συγκινεί, προκαλεί και «μιλάει». Κυρίως το τελευταίο.

Ο Ταντέους Ρουζέβιτς γεννήθηκε στην Πολωνία το 1921. Είναι ποιητής και πεζογράφος και έγραψε θέατρο μετά από τα σαράντα του χρόνια, γιατί όπως δήλωσε «κατάλαβα, σε μια παράσταση που είχα πάει να δω στη Βαρσοβία, πως το θέατρο μ' άφηνε να περνάω τα στοιχεία του χιούμορ και της σάτιρας που ήθελα».

Μέχρι σήμερα έχει γράψει περίπου δέκα πέντε θεατρικά έργα και πολλά κινηματογραφικά σενάρια.

Ο «Λευκός Γάμος» είναι μια τραγική κοινωνική σάτιρα με ποιητική σύλληψη και χαρακτήρα ρεαλιστικό. Ο Ταντέους Ρουζέβιτς έχει το διπλό χάρισμα να χειρίζεται τον ποιητικό λόγο ρεαλιστικά και τη θεατρική σύμβαση ονειρικά. Στην ποιητική του διάσταση η φαντασία γειώνεται στα στοιχεία της βιολογικής και κοινωνικής πραγματικότητας δημιουργώντας ένα ιδιαίτερο σκαμπρόζικο κλίμα, στο οποίο το γκροτέσκο συνεργάζεται με την αφέλεια και η απελπισία με την τραγική διάψευση.

Το έργο αποτελείται από δέκα τρεις αυτόνομες εικόνες με αποσπασματική σύνδεση, που καθοδηγούν την ανάλυση μιας εφηβικής κρίσης. Η Μπιάνκα είναι έφηβη και βρίσκεται στο κατώφλι ενός γάμου για τον οποίο δεν είναι έτοιμη. Ο πολύ «αρσενικός» πατέρας και η απόλυτα «ευνουχισμένη» μητέρα έχουν υποκαταστήσει γύρω της τους γνήσιους χυμούς της ζωής με υποκατάστατα υλικών ηδονών. Ο πατέρας κυνηγάει σαν τον ταύρο θηλυκά, ενώ η μητέρα ασχολείται με τυπικά έθιμα και αγορές. Κανείς δεν δίνει σημασία στις ανησυχίες της Μπιάνκας που στο νεανικό της ευαίσθητο μυαλό η απλή βιολογία της ζωής έχει πάρει φανταστικές διαστάσεις

τρόμου και υπερβολής. Αντίθετα με την «Εύπνια» ξαδέρφη Παυλίνα που εκφράζει τις ανησυχίες της ηλικίας της χωρίς αναστολές. Τα δογματικά σύνδρομα ενός «κουρασμένου» καθεστώτος έχουν το

ίδιο διαθρώσει και τον νεαρό Βενιαμίν, που έχει να αντιπαρατάξει στους κρυφούς τρόμους της Μπιάνκας ένα μπερδεμένο κουβάρι από στείρο ιδεαλισμό για τη θηλυκότητα, μολοπισμένο με δου-

θές ερωτικές εμπειρίες.

Τον Ταντέους Ρουζέβιτς τον ενδιαφέρει περισσότερο η γυναίκα και αφήνει τον Βενιαμίν σε πιο σχηματοποιημένη

σκηνική θέση. Η Μπιάνκα είναι το πρόβατο προς σφαγή. Η δική της τραγωδία μετράει που ξεκινάει μέσα από τα γέλια και τα χαριτωμένα καπρίτσια της εφηβείας, ακολουθώντας ένα μονοπάτι που οδηγεί

σε μαθηματική ακρίβεια στη συνέχεια του οικογενειακού «ρόλου» της μητέρας της και της προηγούμενης γενιάς γυναικών που την περιβάλλουν. Το ψέμα των συνθηκών θα νικήσει.

Η παράσταση της «Πειραματικής Σκηνής» ήταν μια επιτυχία. Το έργο ανέθηκε σε μετάφραση της Ερσης Βασιλικιώτη και σκηνοθετήθηκε από την ίδια με αισθαντική δεξιοτεχνία. Ήταν μια καλοδουλεμένη και συγκροτημένη παράσταση με αρμονική προσέγγιση και ποιητική σταθερότητα. Μια παράσταση που αξιοποίησε το όραμα του συγγραφέα, κινητοποίησε τις πολυσημίες των φορτισμένων ποιητικά λέξεων και σεβάστηκε το ειδικό ύφος του έργου που βασίζεται στην ποιητική ανάπλαση της ουσιαστικής υπόστασης της ζωής.

Με τη μουσική παρεμβολή του Τάσου Καρακατσάνη, η οποία παρακολουθούσε με δύναμη τον συγκινησιακό πυρήνα της παράστασης σαν ανεξάρτητη σκηνική «γλώσσα», και τα αιθέρια σκηνικά της και κοστούμια της Ιωάννας Μανωλεδάκη, παραδόθηκε στο κοινό μια ολοκληρωμένη σκηνική δημιουργία και μια απολαυστική θεατρική εμπειρία.

Οι ηθοποιοί της «Πειραματικής Σκηνής» πέτυχαν μια παράσταση συνόλου. Από τις καλές ερμηνείες θα ήθελα να αναφέρω την Εφη Σταμούλη στο ρόλο της Μπιάνκας. Μια ερμηνεία ώριμη και συναρπαστική από τις καλύτερες της καριέρας της.

Στους άλλους ρόλους ήταν οι ηθοποιοί: Κατερίνα Σιώρη (μητέρα), Χρήστος Αρνομάλλης (πατέρας), Στέλιος Πεντερίδης (παππούς), Ελένη Δημοπούλου (Παυλίνα), Στέλλα Μιχαηλίδου (θεία), Γιάννης Λουκανίκας (Βενιαμίν), Μένη Κυριάκογλου (Μαγειρίσσα) και Γιάννης Μόχλας (καλεσμένος).

Ο Ταντέους Ρουζέβιτς θεωρείται ο μεγαλύτερος εν ζωή ποιητής της Πολωνίας. Η ποίση του προσπαθεί να καθάρει την καθημερινότητα με ποιητικό ιδεαλισμό που αποκαλύπτει μια απόλυτη συνειδητοποίηση του παιχνιδιού της ζωής που μοιραία φτάνει στα χορικά ύδατα της ουτοπίας.

Ηρώ Βακαλοπούλου